

TARTU LINNA KAASAMISE JA KOOSTÖÖ TEGEVUSKAVA

SISSEJUHATUS

Tegevuskava **PEAMINE EESMÄRK** on anda praktilised tegevusjuhised Tartu linna erinevate sihtrühmade teavituseks ja kaasamiseks kolmel teemal:

LINNARUUM
JA SELLE
ARENDAMINE

NOORED, NENDE
ÜHISKONDLIK NING
POLIITILINE AKTIIVSUS

LINNAEELARVE
LÄBIPAISTVUS JA
KAASAV EELARVE

Tegevusjuhised on suunatud linnaametnikele, ennekõike kommunikatsiooni ja kaasamisega tegelevatele spetsialistidele. Tegevuskava on täienduseks ja jätkuks 2017. aastal valminud lühikesele [JUHISELE EDUKAKS KAASAMISEKS JA KOOSTÖÖKS TARTU LINNAVALITSUSES](#), mis annab üldised juhised, millistes olukordades, keda, millises etapis ja kuidas kaasata ning mida teha kaasamise tulemusega.

Tegevuskava kirjeldab detailselt kommunikatsiooni- ja kaasamistegevusi, mis on vajalikud fookusvaldkondades uuele tasemele ja uute lahendusteni jõudmisel. Uute tegevuste kavandamisel pööratakse erilist tähelepanu digitaalsete lahenduste kasutamisele (sotsiaalmeedia, erinevad kaardirakendused ja *online*-platvormid).

Tegevuskavas on kirjas tegevused **AASTANI 2020**. Uute tegevuste edukal elluviimisel saavutatakse järgmised tulemused:

- Rohkem inimesi osaleb otsustusprotsessides.
- Otsused on kvaliteetsemad ja linlastele paremini mõistetavad.
- Parem koostöö sidusrühmadega nutikate koostöömudelite ja -lahenduste abil.

Nende eesmärkide saavutamisele on suunatud ka mitmed varasemad avatud valitsemise ja kaasamise teemalised tegevused ja arutelud, millega tuleb uute tegevuste planeerimisel arvestada.

2013. aastal alustas Tartu linn esimese omavalitsusena Eestis kaasava eelarve korraldamist. Koostöös erinevate osapooltega on kaasava eelarve mudelit aastate jooksul täiustatud. Kaasamise ja koostöö tegevuskava käsitleb ühe fookusteemana kaasavat eelarvet ning otsib lahendusi mitmetele väljakutsetele. [KAASVAST EELARVEST LÄHEMALT.](#)

Volikogu juures tegutses aastatel 2014–2015 kaasava linnajuhtimise ajutine komisjon, mille eesmärk oli töötada välja Tartu kaasava linnajuhtimise tegevuskava. Komisjoni eesmärk oli muuta Tartu linna juhtimine avatumaks ja vastata paremini aktiivsete linnakodanike ootustele. Komisjon esitas [TÖÖ LÖPPTULEMUSE ETTEPANEKUTE VORMIS.](#)

2014–2015 osales Tartu koos mitmete teiste Eesti omavalitsustega projektis "[AVATUD VALITSEMISE PARTNERLUS KOHALIKES OMAVALITSUSTES](#)", mille fookuses oli läbipaistva ja kogukondi kaasava valitsemise areng kohalikul tasandil. E-Riigi Akadeemia juhitud projektis oli vabähenduste esindajatena kaasatud ka EMSL ja Linnalabor. Projekti tulemusena sündis [TARTU LINNA AVATUD VALITSEMISE TEGEVUSKAVA](#), milles arvestati ka volikogu kaasamiskomisjoni ettepanekuid Tartu kaasavaks linnajuhtimiseks ning 19. mail 2015 Aparaaditehases toimunud arutelul "Kuidas parandada Tartu linnavõimu ja kogukonna koostööd?" tehtud ettepanekuid.

Ülevaate linna kaasamistegevustest saab [TARTU LINNA VEEBILEHELT.](#)

Tartu linna kaasamise ja koostöö tegevuskava valmimiseks andis tõuke ja toe Tartu linna osalus URBACTi meetmest rahastatavas projektis Interactive Cities (interaktiivsed linnad). Aastatel 2016–2018 väldanud projekt keskendub linnade võimekuse arendamisele erinevate interaktiivsete kanalite kasutamisel. [PROJEKTIST LÄHEMALT](#)

I TAUSTAKIRJELDUS JA PROBLEEMIPÜSTITUS

Tegevuskava koostamisel lähtuti sellest, et plaanitavad tegevused haakuksid linna kehtivates arengudokumentides toodud tegevuste, eesmärkide ja väärtustega.

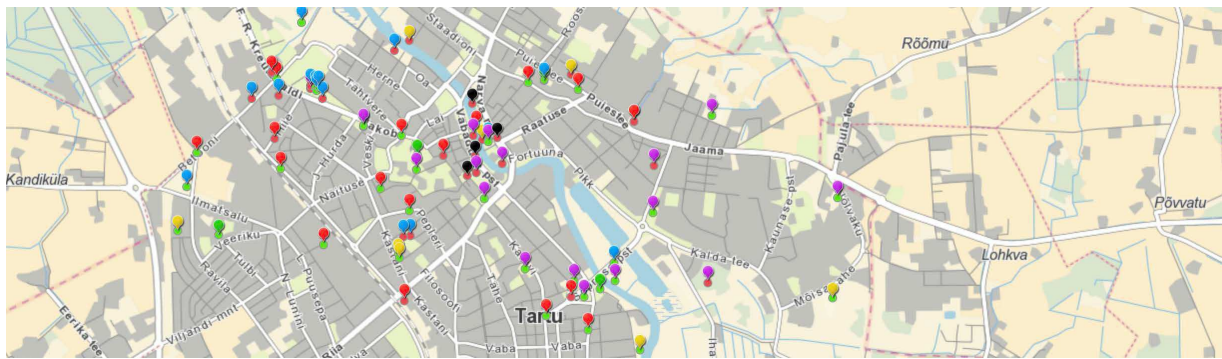
2016. aastal kinnitas volikogu olulise Tartu arengut suunava dokumendi – **TARTU KESKLINNA ÜLDPLANEERINGU**, mille elluviimisega soovib linn tuua kesklinna rohkem elanikke, ärisid ja avalikke funktsioone, et tekiks senisest tihedamalt hoonestatud ning aktiivsema inimtegevusega linnasüda. Pärast kesklinna üldplaneeringu valmimist võeti tähelepanu keskmesse **TARTU UUE ÜLDPLANEERINGU 2030+** koostamine, mis samuti rõhutab kesklinna arengu prioriteetsust. Tartu üldplaneeringu koostamisest saab täpsema ülevaate **TARTU LINNA VEEBILEHELT**.

Üldplaneeringu koostamine oli pikk protsess, mille käigus toimus hulgaliselt aktiivse osavõtuga avalikke arutelusid. Seetõttu on edasiste kaasamis- ja kommunikatsioonitegevuste planeerimisel oluline silmas pidada, et tartlaste huvi linnaruumi arengute osas on olnud kõrge. Kuna linn on linnaruumi teemadel olnud üsna avatud ja aktiivne kaasaja, on ka linlased harjunud selles valdkonnas rohkem kaasa mõtlema ja osalema. Samal ajal on ka ootused kommunikatsioonile ja uutele lahendustele suuremad. Linn teadvustab seda ootust.

Nii on ka Tartu üldplaneeringus linna kümne suurima **VÄLJAKUTSE** hulgas toodud esile: „*Tartu on kogukonnakeskne linn, kus linnaosa arengus on võtmeroll kodanikeühendustel, kus igal linnaosal on oma toimiv keskus ning kus ühistegevuseks on linnaosas ruumi*“.

Üldplaneeringu aruteludel võeti uudse lahendusena kasutusele [IDEEKORJE KAART](#), kuhu igaüks sai asukohal põhinevaid seisukohti ja ettepanekuid lisada, mida nii lühiajalises kui ka pikaajalises perspektiivis saab linna planeerimisel ja arengukavade koostamisel arvestada. Ideekorje ei andnud head tagasisidet mitte ainult üldplaneeringu osas, vaid seal esitati hulgaliselt ettepanekuid ka kohaliku tähtsusega probleemide kohta. Kokku esitati ligikaudu 150 ettepanekut. Peamised teemad olid seotud kõnniteede, ülekäigu-kohtade, probleemsete ristmike, mänguväljakute ja koerte jalutusaladega. Palju mõtteid anti ühistranspordi, jõekohvikute ja puhkealade kohta. Ideekorje alusel täiendati üldplaneeringut eelkõige mänguväljakute ja koerte jalutusalade osas. Kõik laekunud ettepanekud võttis linnavalitsus teadmiseks ning arvestab nendega erinevate valdkondade igapäevatöös.

Pärast ideekorje kaardi esmakordset kasutust üldplaneeringu koostamisel tehti 2017. aastal veel kaks edukat ideekorjet: tartlaste arvamust küsiti rattaringluse asukohtade kohta ja viidasüsteemi planeerimisel. 2018. aasta kevadel toimus samas keskkonnas ka Euroopa kultuuripealinnaks kandideerimise ideekorje. Seda head parktikat kavatseb linn jätkata ja edasi arendada. Üheks väljakutseks jääb, kuidas ideekorjekaart või muud sarnased lahendused oleksid seotud linna teiste otsustusprotsessidega.

Linnaruumi ja linna üldise arengu seisukohast on olulised ka järgmised arengudokumendid:

- [TARTU LINNA ARENGUSTRATEEGIA AASTANI 2030](#)
- [TARTU LINNA ARENGUKAVA 2018–2025](#) ning sellega liidetud
 - [TARTU LINNA EELARVESTRAATEEGIA AASTATEKS 2018–2021](#)

Arengustrateegia sisaldab linna pikaajalisi arengueesmärke ja tegevussuundi linnajuhtimises. Arengukavas on määratletud lähiaastate tegevused. Eelarvestrateegia annab

rahalistel orientiirid linna võimalustest arengukavas kavandatud tegevuste realiseerimiseks.

Väärrib märkimist, et arengukava valmimisel kaasati aktiivselt erinevaid sihtrühmi. Teemavaldkondade kaupa toimus viis suuremat seminari, millest võtsid osa oma ala asjatundjad ja linna arengust huvitatud tartlased. Seminaridel analüüsiti Tartu linna tugevusi, nõrkusi, võimalusi ja ohtusid ning selgitati välja lahendamist vajavad probleemid valdkondade lõikes. Lisaks korraldati täiendavalt teemaseminare ja arutelusid lähiaastate tegevuste kavandamiseks. Arengukava koostamise protsessiga saab tutvuda [LINNA KODULEHEL](#).

Arengukava ja sellega liidetud eelarvestarteedia on ühendavaks lüliks kõigi kaasamise tegevuskava kolme teema vahel. Teemade põimitus väljendub ka arengukavas ja arengustrateegias sõnastatud visioonis:

TARTU ON TEGUSATE, LOOVATE JA ÖNNELIKE INIMESTE LINN

Tartu on ülikoolilinn, Eesti vaimupealinn ja nooruslinn, nutika ettevõtluskeskkonnaga teenuskeskus. Inspireeriv, unikaalse kultuuripärandiga, looduslähedane ja turvaline linn ning atraktiivne reisisiht.

Tartu linna ees seisvaid väljakutseid, nagu linnaelanike arvu kasvatamine, töökohtade loomine, elamumajanduse arendamine, koolihoonete renoveerimine jne, loetleb ka [„STATISTILINE ÜLEVAADE TARTU 2016“](#) (suvel 2018 valmib ülevaade 2017. aasta kohta, vt täpsemalt [SIIT](#)).

Erinevates dokumentides korduvad ühed ja samad märksõnad ning probleemid, mis kõik seostuvad ka tegevuskava fookustega:

- Noored talendid lahkuvad.
- Kesklinnas on vähe elu, toimub kiire valglinnastumine.
- Ettevõtete, ülikooli ja vabaühenduste potentsiaali ei kasutata piisavalt ära.

Arvestades kaasamise ja koostöö tegevuskava fookust – [DIGILAHENDUSTE ABIL OSA-LUSVÕIMALUSTE SUURENDAMINE](#) –, on plaanitavate tegevuste üldine eesmärk järgmine: tihendada infovahetust ja koostööd erinevate ettevõtete, vabaühenduste ja noorte esindajatega, et kasutada nende potentsiaali, ning leida ühiselt vastus küsimusele, mis motiveeriks andekaid noori Tartusse õppima tulema ja tööle jääma.

POLIITILINE KOKKULEPE

Linnal on ka sihteseadev dokument, mis aitab tegevuste fookust teravdada ja millest linnajuhtimisel järgnevatel aastatel lähtutakse: [EESTI REFORMIERAKONNA JA EESTI KESKERAKONNA KOALITSIOONILEPE TARTU LINNA JUHTIMISEKS AASTATEL 2017–2021](#)¹.

Oluliste väärtusena rõhutatakse koalitsioonileppes [AVATUST](#) („Linlaste laialdane kaasamine otsuste tegemisse. Tõdede, uskumuste, väärtuste ja elustiilide paljususe tunnustamine.“) ja [INNOVATIIVSUST](#) („Uute ideede ja lahenduste väljatöötamine, kasutamine ja tunnustamine.“).

Neid väärtusi kajastavate tegevustena, mis haakuvad otseselt ka tegevuskava teemadega, on koalitsioonileppes välja toodud järgmised lubadused:

- Käivitame linna tegevusvaldkondade digitaliseerimise programmi, et arendada säästvaid ja nutikaid lahendusi erinevates linna tegevusvaldkondades (nt linnamajandus, linnaplaneerimine jm) ning lihtsustada kodaniku suhtlemist linnaga.
- Töötame välja visioonidokumendi „Tartu 2050“.
- Muudame linnaelarve koostamise ja täitmise protsessi linna veebilehel paremini jälgitavaks.

¹ Vt III osa: Tegevused. Tegevuskava tegevuste sisukirjeldustes on toodud välja seosed konkreetsete koalitsioonileppe punktidega.

- Käivitame kohe uutes piirides Tartu üldplaneeringu väljatöötamise ning uute elamurajoonide, spordi- ja puhkealade, tootmispiirkondade ja transpordiühenduste rajamise ettevalmistamise.
- Kasutame olulistes linnaelu küsimustes linna veebilehel aktiivsemalt ideekorje võimalust.
- Suurendame kaasava eelarve mahtu.

TARTU EUROOPA KULTUURIPALINNAKS 2024

Tartu lähiaastate üks suuremaid väljakutseid on kandideerimine Euroopa kultuuripealinnaks 2024. See on laiahaardeline kultuuri- ja arenguprojekt, mis annab osapooltele ühise eesmärgi ja põhjuse tihedamaks koostööks. Tartu kaasamise ja koostöö tegevuskava fookusvaldkonnad ei keskendu otseselt kultuurile, kuid kultuuripealinna projekt on niivõrd laiahaardeline, et puudutab tihedalt kõiki välja valitud teemasid – linna-ruum, noorte kaasamine, kaasav eelarve.

Ettevalmistamistused kandideerimiseks algasid 2017. aastal – toimus üle 150 kohtumise ja 15 valdkondliku ümarlaua (kirjandus, teatrid, festivalid, tudengiorganisatsioonid, IKT-ettevõtted jne). Kohtumistel kaardistati valdkondade hetkeseisu, eesmärgi, väljakutseid ja ideid.

Märtsis 2018 kuulutati välja [KULTUURIPALINNA AVALIK IDEEKORJE](#), kus linlased said pakkuda Tartu linnale oma Euroopa kultuuripealinna teemalisi ideid. Oodatud olid ideed kunsti- ja kultuuriprojektideks ning muudeks tegevusteks, mis avavad Tartu 2024 kandidatuuriraamatu pealkirja „Ellujäämise kunstid“ („Arts of Survival“). Kultuuripealinna tegevustest vaata [LÄHEMALT](#).

II Fookusteemad ja probleemid

Arengudokumentidele ja varasematele tegevustele tuginedes ning projektis Interactive Cities toimunud arutelude tulemusena on sõnastatud küsimused, mis aitavad edasisi tegevusi planeerida:

LINNARUUM

Kuidas kaasata inimesi linnaruumi ümberkorraldusse? Kes on need olulisimad sihtgrupid, keda kaasata? Milliseid kanaleid ja digilahendusi võiks selleks kasutada?

NOORED, NENDE ÜHISKONDLIK JA POLIITILINE AKTIIVSUS

Kuidas köita noorte huvi ja soovi osaleda rohkem linna algatustes (kaasav eelarve ja teised avalikud konsultatsiooni- ja otsustusprotsessid)? Milliste kanalite vahendusel ja millises formaadis teavitustegevusega nendeni paremini jõuda?

LINNA EELARVE JA KAASAV EELARVE

Millised muutused on vajalikud, et kaasavasse eelarvesse lisanduks uusi lennukaid ideid ja kasvaks osalejate arv? Kuidas siduda see protsess paremini teiste kaasamisalgatustega nii linnaplaneerimises kui ka linnaeelarve kujundamisel? Poliitiline otsustuse tasand – kui suur peaks olema kaasava eelarve summa, mis motiveeriks linlasi aktiivsemalt osalema?

Joonis 1. Tartu kaasamise ja koostöö tegevuskava fookusteemad

Fookusteemad on omavahel tihedalt seotud ja kohati kattuvad – tegevused ühes valdkonnas mõjutavad kahe ülejäänud valdkonna tegevusi ja tulemusi.

Edasiste tegevuste täpsemaks kavandamiseks korraldati 2017. aasta lõpus kolm aruteluseminari.

- **15. novembril 2017 toimus Tartu vabakonna ja linnavõimu arutelu teemal „KUIDAS EDENDADA LINNAVÕIMU JA KOGUKONDADE KOOSTÖÖD?“.**
Arutelul olid oodatud osalema kõik aktiivsed kogukonnaliikmed – vabaühendused, ametnikud, poliitikud. Arutelul tutvustati kaasamise ja koostöö tegevuskava koostamist, tausta, seniseid tegevusi, fookusteemasid. Osalejatelt sooviti saada tagasisidet fookusteemade osas ja täpsustada edasisi tegevusi.
- **28. novembril 2017 toimus väitlus teemal „KUIDAS AVATULT LINNAEELARVET KUJUNDADA JA KAASAVALE EELARVELE UUT HOOGU JUURDE ANDA?“**
Väitlesid äsja volikogusse valitud erakondade ja valimisliitude esindajad. Väitluse eesmärgiks oli saada uusi ideid ja lahendusi, kuidas linnaeelarvet läbipaistvamalt ja kaasavamalt kujundada ning saada uusi ideid kaasava eelarve protsessi elavdamiseks.
- **20. detsembril 2017 toimus arutelu NOORTE ÜHISKONDLIKUST AKTIIVSUSEST**
Arutelust võtsid osa noorteorganisatsioonide esindajad ning linnavalitsuse noorsoo- ja kultuuriteenistuse töötajad. Kuna paralleelselt toimusid arutelud Tartu Linna Noortevolikogu loomise teemal, keskendus see arutelu just noorte osalusele kaasavas eelarves.

PEAMISED PROBLEEMID

Arengudokumentide, varasemate tegevuste ja toimunud arutelude tulemusena on välja koorunud iga **FOOKUSTEEMA PROBLEEMID**.

LINNARUUM JA SELLE KAASAV ARENDAMINE

- Puuduvad nähtavad seosed erinevate arengudokumentide vahel.
- Puuduvad personaliseeritud märksõna- või/ja asukohapõhised teavitused veebis nn *geotag*.
- Pole piisavalt aega protsesside läbiviimiseks, teavitus pole piisavalt varane.
- Puudub piisavalt efektiivne tagasisidestamine.

NOORED JA NENDE ÜHISKONDLIK JA POLIITILINE AKTIIVSUS

- Noored osalevad erinevates linna ettevõtmistes, sh kaasava eelarve protsessis väga passiivselt. Noored tõid ise kaasava eelarve puhul põhjustena välja, et sõnad „eelarve“, „strateegia“, „menetlus“ on neile kauged ja peletavad; kaasava eelarve mõiste

on võõras ja arusaamatu ning n-ö täiskasvanute asi; kaasava eelarve ideed tunduvad nende jaoks liiga suurejoonelised; ei teadvustata, et oodatakse vaid idee esitamist ja elluviimise eest vastutab linn; kardetakse, et ei suudeta ideid piisavalt kõrgetasemeliselt esitleda ja tutvustada; probleemid hääletamisel, kuna ID-kaarti ega mobiil-ID-d väga ei kasutata.

- Noortevolikogul praegusel kujul ei ole suurt mõju ja rolli noorte üldise poliitilise aktiivsuse suurendamisel.
- Noortele ei ole kavandatud mingeid eraldi tegevusi nende kaasamiseks linna arengukavade ja strateegiade koostamise protsessi.

LINNAAEELARVE LÄBIPAISTVUS JA KAASAV EELARVE

Probleemid eelarvekommunikatsioonis

- Keeruline jälgida linnaelarve koostamise protsessi.
- Puuduvad võimalused eelarve koostamise vahepealsetes etappides osaleda.
- Ei haaku kaasava eelarve protsessiga.

Probleemid kaasava eelarvega

- Pole hästi seotud linna arenguplaanidega, eelarve koostamisega.
- Eesmärgid on suured, kõiki ei jõua täita.
- Vajalik parem reeglite selgitamine (ekspertide roll).
- Vaidlus „praktilised *versus* emotsionaalsed ideed“ on lõpuni vaidlemata.
- Osalejaid vähe, noored on eriti passiivsed.
- Inimesed ei julge, ei taha ega jõua oma idee eest edasi seista, seda arendada. Vähe sädeinimesi, kes kogukondades ideede vedamise enda peale võtaks.
- Liialt vähe on selgitatud, et lisaks võiduideedele viib linn ellu ka paljud esitatud ideed.

- Avaürituse formaat ei tööta.
- Hääletuspunkte on vähe.

III Eesmärgid ja tegevused

Sihtgruppid; teavituskanaalid ja digilahendused kaasamiseks; ajakava, ressursid ja vastutajad; tulemuste mõõtmise indikaatorid.

LINNARUUM JA SELLE KAASAV ARENDAMINE

ASUKOHA- JA TEEMAPÕHINE TEAVITAMINE

EESMÄRK	Asukoha- ja/või teemapõhine teavitussüsteem kodulehel aitab linlastel olla paremini kursis linnas toimuvate protsessidega ning saada infot neid huvitavate piirkondade ning teemade kohta.
TEGEVUSE TÄPSEM SISU	<p>Tänapäeval on probleemiks väga suur infohulk, milles inimestel on keeruline orienteeruda ning leida just neile vajalik info. Ouline on info personaalsem suunamine, lähtudes inimeste elukohast ja huvidest. Üheks võimaluseks on asukoha- ja teemapõhine teavitamine.</p> <p>2017. a kaardistati Tartu Linnavalitsuse osakondade avalike teenuste hetkeolukord. Edasi on pööratud tähelepanu teenusprotsesside arendamisele ja toimingute sidumisele ruumiandmetega. Linnal tekib hulgaliselt andmeid, kuid praegu on probleemiks, et andmetega ei käi kaasas ruumiandmed (kinnistu, tänav, linnaosa, punkt kinnistul).</p> <p>Teenuste arendamise protsessi lõppeesmärgiks on automatiseeritud, loogilise ja kasutaja vajadustest lähtuva iseteeninduskeskkonna loomine – linnavalitsuse teenused on koondatud kõik ühte kohta, kust linnakodanikel on võimalik saada ühtlustatud infot.</p> <p>Asukoha- ja teemapõhine teavitus on üks teenus, mille käivitamise eelduseks on linnavalitsuse teenuste korrastamine ja si-</p>

	<p>dumine ruumiandmetega. Teenuse loomine eeldab mahukat eeltööd – eelkõige muudatusi organisatsioonisisestes tööprotsessides.</p> <p><i>Koalitsioonilepe: Arendame linna veebilehe kodanikuportaaliks, kust on lihtne saada teavet linnaasutuste tööst ning nendega suhelda, osaleda avalikel aruteludel, jälgida menetlus-, hanke- jm infot ning olla paremini kursis linna elu erinevate tahkudega.</i></p>
SIHTGRUPID	<p>Linlased, kes on huvitatud kindlas piirkonnas toimuvatest arengutest</p> <p>Linnavalitsuse osakonnad ja allasutused</p>
TEAVITUSKANALID JA DIGILAHENDUSED KAASAMISEKS	<p>Teavitus: koduleht, sotsiaalmeedia, meedia</p> <p>Digilahendus: kodulehe iseteenindusportaal</p>
AJAKAVA	<p>Teenuste korrastamine – 2018–2020</p> <p>Iseteenindusportaali lähteülesanne – 2019</p> <p>Iseteenindusportaal – 2020</p>
RESSURSID	<p>Osakondade täiendav tööpanus</p> <p>Täiendav inimressurss nii arenduses kui ka tehnilises pooles (IT arendusressurss)</p> <p>Infosüsteemide arenduskulud (liidestused jmt)</p>
VASTUTAJAD	<p>Arendustöötaja</p> <p>Osakonnad kui teenuste omanikud</p> <p>IT (tehniline arendus ja tugi)</p>
TULEMUSTE MÕÕTMISE INDIKAATORID	<p>Teavituste hulk</p> <p>Inimeste hulk, kes tellivad asukohapõhist teavitust</p> <p>Kriitiliste pöördumiste hulga vähenemine</p>

IDEEKORJED ERINEVATEL LINNARUUMI TEEMADEL

EESMÄRK	Saada linlastelt häid ideid ja infot kitsaskohtade kohta, mille tulemusena on elukeskkond kvaliteetsem ja elanikud rahulolevamad.
TEGEVUSE TÄPSEM SISU	<p>Temaatiliste ideekorjete korraldamine</p> <p>Linnavalitsusel on hea kogemus mitmete ideekorjete korraldamisel (üldplaneeringu ideekorje (2017), rattaringluse asukohtade ideekorje (2017), viidasüsteemi uuendamine (2017), kaasava eelarve iga-aastased ideekorjed, kultuuripealinna ideekorje (2018)). Ideekorjet kasutatakse ka edaspidi olulisemate linnaelu küsimuste juures (arengustrateegia 2050, uus üldplaneering (2019) jne).</p> <p>Pideva ideekorje (tagasiside kogumise) rakendamine</p> <p>Kaalutud on ka võimalust pidevaks ideekorjeks kodulehel. Sel juhul tuleb läbi mõelda ka saabunud ideede/tagasiside menetlemise ja tagasiside andmise süsteem ning seos muude protsessidega, nt heakorratelefoni tööga. Kuna pideva ideekorje olemasolu korral kaoks ära uudsuse võlu, siis võiks pigem kaaluda praeguse Tartu heakorratelefoni arendamist. Sellest võiks kujuneks laiemal amplituudil tagasisidestamise vahend kui ainult heakorrateadete edastamise võimalus. Heakorratelefoni süsteem vajab nii või teisiti arendamist, nii kasutaja poolt vaadates (nt nutitelefonidega teadete edastamine jm võimalused) kui ka linnavalitsuse-siseste tööprotsesside osas. Sel juhul vajaks ka heakorratelefoni bränd arendamist.</p> <p><i>Koalitsioonilepe: Kasutame olulistest linnaelu küsimustes linna veebilehel aktiivsemalt ideekorje võimalust.</i></p>
SIHTGRUPID	Linlased, kes soovivad linnaga oma ideid jagada Osakonnad
TEAVITUSKANALID JA DIGILAHENDUSED KAASAMISEKS	Teavitus: koduleht, meedia, sotsiaalmeedia, Digilahendus: ArcGisi ideekorjekaart
AJAKAVA	2018–2020

RESSURSID	ArcGisi arendustööd Koolitus osakondadele Osakondade tööpanus Teavituskulud
VASTUTAJAD	ASO (teavitus, teemad) IT (arendus) Osakonnad (menetlus)
TULEMUSTE MÕÕTMISE INDI-KAATORID	Läbiviidud ideekorjete arv Ideekorjetes osalenud inimeste arv Elluviidud ideede arv

PLANEERINGUTE KAASAVAM MENETLEMINE

EESMÄRK	Linlased saavad varasemas etapis info, mõistavad, mis toimub neid huvitavate piirkondade arengus, ning saavad paremini kaasa rääkida.
TEGEVUSE TÄPSEM SISU	<p>Varajane teavitus ja kaasamine</p> <p>Suuremate ja paljusid inimesi puudutavate planeeringute puhul kasutada varajases staadiumis erinevaid kaasamisvõimalusi: avalikud koosolekud (ajurünnakud, infopäevad, avalikud arutelud vm), ettepanekute kogumine (ideekorje, küsitlus vmt), otsepöördumised, mitteformaalsed kohtumised vmt.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Seoses haldusreformiga tuleb uuesti koostada Tartu linna üldplaneering, põhirõhuga endise Tähtvere valla piirkond. 2018. aastal üldplaneering algatatakse, 2019. aastal toimub põhiline töö planeeringu koostamisel. Läbi tuleb mõelda ja planeerida kaasamise protsess.</i> • <i>Koostamisel on arenguvision aastani 2050, mis eeldab samuti laialdast kaasamist.</i> <p>Planeeringute andmekogu Plank</p> <p>Sageli saadakse info linnaruumis toimuvate muudatuste kohta liiga hilja ehk piltlikult siis, kui „hakatakse akna alla ehitama“. Või ei osata infot seostada realselt toimuma hakkavate muudatustega. Lisaks on kodanikul keeruline teada saada, mis seisus on neid huvitav planeering, sest hetkel kodulehe avalikus vaates</p>

	<p>kuvatav menetlusinfo ei ole väga informatiivne. Kiire ja tervikliku ülevaate saamiseks mingi piirkonnaga seotud planeeringutest ei ole hetkel head tööriista. Seetõttu on oluline planeeringute info parem esitlemine, menetlusinfo jälgimise ja kaasaraäkimisvõimaluste pakkumine.</p> <p>Olukorda parandab loodav planeeringute andmekogu Plank, mis koondab kokku Tartu linna planeeringutega seotud andmed (üldplaneeringud ja detailplaneeringud). Uus ArcGIS platvormil põhinev planeeringute andmekogu võimaldab nüüdsest planeeringuid paremini ja terviklikumalt esitleda ning pakkuda kaasaraäkimisvõimalusi ja menetlusinfo jälgimist. 2018. a alguseks on kokku lepitud andmestruktuur ning on alustatud andmekogusse andmete ületoomisega.</p> <p>Kaasamise eesmärki silmas pidades on oluline, et andmekogu avalikus vaates saab lisaks muudele esmastele andmetele kuvada planeeringu staatust ning menetlusinfot (algatamise, kehtestamise otsused jm), saab kasutada otsingut ja filtreid (nt filtree-rida välja ainult avalikul väljapanekul olevad planeeringud, ajaskaala liuguri abil leida teatud algatamise või kehtestamise kuupäevaga planeeringud või leida vastava linnaosa planeeringud). Vajaliku info leidmist hõlbustab, et detailplaneeringud on vastavalt staatustele visuaalselt eristatavad.</p> <p>Pärast avaliku vaate valmimist tuleb läbi mõelda, millisel moel pakkuda kodanikele kaasaraäkimisvõimalusi.</p> <p>Üks võimalik näide, kus saab <i>like</i>'da, kommentaare lisada ning planeeringu sisuga tutvuda: vaata siit.</p>
SIHTGRUPID	<p>Linlased, keda mingi planeering puudutab (elab naabruses või naabruskonnas)</p> <p>Arendajad</p> <p>Linnavalitsuse osakonnad</p> <p>Muud huvigrupid, nt linnaosaseltsid, arhitektid jt</p>
TEAVITUSKANALID JA DIGILAHENDU- SED KAASAMISEKS	<p>Teavituskanalid: koduleht, meedia, sotsiaalmeedia.</p> <p>Digilahendus kaasamiseks: erinevatele sihtgruppidele suunatud planeeringute andmekogu Plank ArcGIS Serveri kaarditeenused ning rakendused (nii mobiilsetele seadmetele kui ka veebis).</p>
AJAKAVA	2018–2019 – andmesisestus, analüüs Tartu linna dokumendi-

	haldussüsteemi GoPro dokumentidega seostamiseks, avaliku vaate tegemine, kaasamisvõimaluste arendamine. 2020 – andmekogu kaasamisvõimaluste rakendumine täies mahus.
RESSURSID	ArcGISi arenduskulud Osakondade tööpanus Teavituskulud
VASTUTAJAD	LPMKO – sisu IT – arendus ASO – teavitus
TULEMUSTE MÕÕTMISE INDIKAATORID	Planeeringute menetluses ja aruteludel osalenud inimeste arv. Planeeringute arv, mille puhul on kasutatud kaasavamast menetlust.

ARENGUDOKUMENTIDE OMAVAHELINE SEOSTAMINE JA VISUALISEERIMINE

EESMÄRK	Arengudokumentidest on parem ülevaade, seosed erinevate dokumentide vahel on kergesti leitavad ja arusaadavad.
TEGEVUSE TÄPSEM SISU	<p>Arengudokumentide (arengustrateegia, arengukava, eelarvestrateegia) parem tutvustamine, nendevaheliste seoste esitlemine ning täitmise visualiseerimine interaktiivse veebilahenduse abil koosneb järgmistest sammudest:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Analüüs koos olukorra kaardistamise ja vajaduste kirjeldamisega. 2. Vaadata üle praegune arengudokumentide omavaheline seostamine (lingid veebis, vastastikune viitamine tervete dokumentide vahel jmt) ning info esitlemine. Vajadusel võiks teha suuremahulistest arengudokumentidest avalikkuse jaoks hoomatavas mahus temaatilisi väljavõtteid, nt eelarvestrateegiast investeringute plaan vmt. 3. Lõpptulemusena valmib interaktiivne lahendus, mille abil on omavahel seostatud erinevates arengudokumentides olevad eesmärgid, tegevused, tegevuste täitmine. Oluline on arengudokumentide elluviimise visualiseerimine – kodulehelt peaks saama vaadata, mida konkreetset ühe või teise arengukava punkti osas on juba ära tehtud.

	<p>Esimesi samme eesmärgile liikumise suunas saaks teha uute suuremate arengudokumentide loomise protsessis, nt arengustrateegia aastani 2050 jne.</p> <p><i>Arengukava 2018–2025: „Arengudokumentide haldamise elektroonilise süsteemi loomine ja rakendamine. Süsteemi loomine lükkus Tartu linna kodulehe uuendustööde venimise tõttu edasi. Täiendavate IT rakendustega tegeletakse edaspidi vastavalt erinevate kodulehe allprojektide aktuaalsusele.“</i></p>
SIHTGRUPID	<p>Linna arengust huvitatud linlased, tudengid, teadlased jt. Volikogu liikmed.</p> <p>Linnavalitsuse osakonnad.</p>
TEAVITUSKANALID JA DIGILAHENDUSED KAASAMISEKS	<p>Teavitus: koduleht, meedia, sotsiaalmeedia.</p> <p>Digilahendus: Tartu kodulehel olev rakendus.</p>
AJAKAVA	<p>2018 – analüüs, 2019 – eeltööd, 2020 – veebilahendus</p>
RESSURSID	<p>Tööjõukulu</p> <p>Kodulehe arendus</p>
VASTUTAJAD	<p>LPMKO üldplaneeringu- ja arenguteenistus</p> <p>RO</p> <p>ASO</p> <p>IT</p>
TULEMUSTE MÕÕTMISE INDIKAATORID	<p>Analüüs on läbi viidud, visioon on olemas.</p> <p>Valminud on interaktiivne lahendus ja dokumendid on seostatud.</p>

VÄIKSEMAD TEGEVUSED (VÕIMALIK LAHENDADA ILMA OLULISE INVESTEERINGU JA EELTÖÖTA)

LINLASTE KAASAMINE PARIMA EHITISE VALIMISE PROTSESSI

Eesmärk: linlased oskavad paremini hinnata kvaliteetset arhitektuuri.

Tegevus: linlastel antakse võimalus valida välja eelmisel aastal valminud ehitiste hulgast oma lemmik. Eelvaliku teeb professionaalne žürii, kelle otsuse alusel annab linnavalitsus iga kategooria parimatele auhinnad. Konkurssi on Tartus korraldatud alates 1998. aastast, kuid senini on parimaid valinud vaid professionaalid. Esmakordselt kaasatakse linlased 2018. aastal.

Ajakava: alates 2018. aastast igal aastal.

Ressursid: kodulehe küsitlusmoodul ehk osakondade tööpanus.

Vastutajad: AEO (eelvalik) ja ASO (teavitamine ja küsitlus).

KODULEHE GALLUPITE KASUTAMINE LINNARUUMI TEEMALISE TAGASISIDE SAAMINE

Eesmärk: saada kiiret tagasisidet ja avalikku arvamust erinevate linnaruumi (jm) teemade kohta.

Tegevus: kodulehel teha regulaarselt gallupeid erinevatel teemadel, sh ka linnaruumi osas.

Ressurss: koduleht (tehniline lahendus olemas), linnavalitsuse osakondade panus gallupite teemade väljapakkumisel.

NOORED NING NENDE ÜHISKONDLIK JA POLIITILINE AKTIIVSUS

TARTU LINNA NOORTEVOLIKOGU LOOMINE JA RAKENDAMINE

EESMÄRK	Tartu teismeliste arvamus on linnaelu edendamisel regulaarselt kuulatud ja põhjendatud seisukohad arvesse võetud.
TEGEVUSE TÄPSEM SISU	Tartu Linna Noortevolikogu valimiste ettevalmistamine ja läbi viimine. Tartu Linna Noortevolikogu tegevuse käivitamine ja regulaarselt muutmine.
SIHTGRUPID	Tartu noored vanuses 14–20 eluaastat. Tartu Linnavolikogu liikmed. Tartu Linnavalitsuse üksused, ennekõike noorsooteenistus.
TEAVITUSKANALID JA DIGI-LAHENDUSED KAASAMISEKS	Teavitus: Tartu linna sotsiaalmeediakanalid, Tartu linna koduleht, koolide ja noorsootöö asutuste infokanalid. Digilahendused kaasamiseks: kandidaatide tutvustamiseks ja valimiste korraldamiseks kohalike omavalitsuste istungite infosüsteem Volis https://www.volis.ee .
AJAKAVA	Aruteluseminar – 25.04.2018 Valimiste ettevalmistused – sügis 2018 Valimised – jaanuar 2019 Esimene Tartu Linna Noortevolikogu hooaeg – jaanuar–detsember 2019 Järgmised valimised – jaanuar 2020
RESSURSID	Noorsooteenistuse ja Eesti Noorteühenduste Liidu noorte osaluskoegade fondi eelarve, täpne summa selgumisel
VASTUTAJAD	Noorsooteenistus
TULEMUSTE MÕÕTMISE INDIKAATORID	Demokraatlikel valimistel on valitud 11-liikmeline noortevolikogu. 2019. aastal toimub 10 noortevolikogu istungit (üks kord kuus, nädal enne linnavolikogu komisjonide koosolekuid, milles on suvel paus).

NOORTE PANUSE SUURENDAMINE KAASAVA EELARVE PROTSESSIS

EESMÄRK	Tartu koolinoored on teadlikud kaasava eelarve võimalustest ning nende seisukohad on kaasava eelarve protsessis nähtavad.
TEGEVUSE TÄPSEM SISU	Kaasava eelarve projektiideede esitajatele tutvustatakse võimalusi vabatahtlike koolinoorte kaasamiseks oma idee edasiarendamisel ja populariseerimisel. Tartu Linna Noortevolikogu eestvedamisel ning ühiskonnaõpetuse õpetajate ja huvijuhtide toel tutvustatakse kaasava eelarve olemust ning esitatud projekte hääleõiguslikele koolinoortele.
SIHTGRUPID	Tartu koolinoored vanuses 14–20 eluaastat Kaasava eelarve projektiideede esitajad Ühiskonnaõpetuse õpetajad ja huvijuhid
TEAVITUSKANALID JA DIGI-LAHENDUSED KAASAMISEKS	Tartu linna ja projektiideede esitajate sotsiaalmeediakanalid, Tartu linna koduleht, koolide ja noorsootöö asutuste infokanalid
AJAKAVA	Kaasava eelarve projektiideede esitajatele tutvustatakse võimalusi vabatahtlike koolinoorte kaasamiseks oma idee edasiarendamisel ja populariseerimisel – alates kevad 2018 Tartu Linna Noortevolikogu eestvedamisel ning ühiskonnaõpetuse õpetajate ja huvijuhtide toel tutvustatakse kaasava eelarve olemust ning esitatud projekte hääleõiguslikele koolinoortele – alates kevad 2019
RESSURSID	Tartu linnavalitsuse eelarve, täpne summa selgub protsessi käigus
VASTUTAJAD	Avalike suhete osakond Haridusosakond Noorsooteenistus
TULEMUSTE MÕÕTMISE INDIKAATORID	Projektiideede populariseerimisel osalenud koolinoorte arv Koolinoortele toimunud tutvustuste arv Kaasava eelarve hääletusel osalenud 14–20-aastaste noorte osakaal võrdluses linlaste teiste vanusegruppidega

NOORTE OMAALGATUSE TOETAMINE LINNAELU ARENDAMISEKS

EESMÄRK	Tartu teismelised on saanud teha ettepanekuid ja teostada ideid linnaelu edendamiseks.
TEGEVUSE TÄPSEM SISU	Noorte omaalgatusprojektide innustamine ja toetamine. Konsulteerimine Tartu Linna Noortevolikoguga ja avalikud arutelud noorte jaoks oluliste ideede jõudmiseks Tartu linna arengudokumentidesse, tegevuskavadesse ja rahastuse skeemidesse. Noorsootöö asutustes noortekogude ja initsiatiivgruppide loomine omaalgatuste elluviimiseks ning asutuste tegevuse arendamiseks.
SIHTGRUPID	Tartu noored vanuses 14–20 eluaastat. Tartu noorsootöötajad.
TEAVITUSKANALID JA DIGI-LAHENDUSED KAASAMISEKS	Tartu linna sotsiaalmeediakanalid, Tartu linna koduleht, koolide ja noorsootöö asutuste infokanalid.
AJAKAVA	Noorte omaalgatusprojektide konkursid – aastaringne, projektiideede väljatöötamine noortekeskuste projektiöödel koolivaheaegadel. Koostöö Tartu Linna Noortevolikoguga alates selle loomisest jaanuaris 2019.
RESSURSID	Noorsooteenistuse eelarve, täpne summa selgumisel.
VASTUTAJAD	Noorsooteenistus
TULEMUSTE MÕÕTMISE INDIKAATORID	Linnavalitsusele rahastamiseks esitatud noorte omaalgatusprojektide arv. Noortele suunatud arutelude arv linna arendusdokumentide, tegevuskavade ja rahastusskeemide arendamiseks. Noorsootöö asutustes noorte toimunud planeerimisarutelude arv. Noorsootöö asutustes ellu viidud noorte omaalgatuste arv.

LINNAEELARVE LÄBIPAISTVUS ja KAASAV EELARVE

LINNAEELARVE KOOSTAMISE LÄBIPAISTVUS

EESMÄRK	Tartlastel on parem arusaam eelarve ülesehitusest ja kavandatud tegevustest ning suudavad paremini vajalikku infot üles leida.
TEGEVUSE TÄPSEM SISU	<ul style="list-style-type: none">• Linnaeelarve parem esitlemine kodulehel (parem leitavus, selgem ülesehitus, illustreerivad materjalid).• Linnaeelarve visualiseerimisvõimaluste mitmekesistamine:<ul style="list-style-type: none">○ Videod linnaeelarve tutvustamiseks, kus selgitatakse lahti, millised on üldse linna võimalused ehk „vaba raha“. Kasutada animatsiooni, tekstilist infot jne.○ Interaktiivsed kokkuvõtted, skeemid.○ Eelarve koostamise etappide visualiseerimine kodulehel.• <i>Linnaeelarve andmed on üks osa linna üldise statistika esitlemisest, mille arenduseks (andmekogu loomiseks) alustati eeltööd 2017. aastal. Sellise andmekogu loomine võimaldaks teha lihtsalt erinevaid väljavõtteid ja saada kiirelt vajaminevat informatsiooni. (Tiiu)</i>• Kaasamine eelarvestrateegia koostamisse ja selle parem tutvustamine:<ul style="list-style-type: none">○ Siduda eelarvestrateegia kaasava eelarve ja teiste ideekorjetega. Näiteks kaasavasse eelarvesse esitatud ideed võiksid olla ka üldistatud sisendiks eelarvestrateegia ja arengukava koostamisel (nt kui on väga palju kõnniteede ettepanekuid, siis on see signaal linnavalitsusele, mida tuleks arvestada).○ Eelarvestrateegia parem esitlemine: interaktiivne lühikokkuvõte, seosed arengudokumentidega.
SIHTGRUPID	Linnakodanikud jm avalikkus Linnavolinikud Linnavalitsuse osakonnad
TEAVITUSKANALID JA DIGILAHENDU-	Teavitus: koduleht, meedia, sotsiaalmeedia. Digilahendused kaasamiseks: video, graafilised elemendid ko-

SED KAASAMISEKS	dulehele, võimalik veebirakendus.
AJAKAVA	2018–2020
RESSURSID	Osakondade tööjõukulu Turunduskulud
VASTUTAJAD	ASO, RO
TULEMUSTE MÕÕTMISE INDIKAATORID	Kodulehel eelarve sektsioonis on täiendavad võimalused kiireks ja lihtsaks ülevateks eelarve koostamise protsessist. Loodud uued täiendavad võimalused sisendi andmiseks eelarvestrateegiasse.

KAASAVA EELARVE ARENDUSED

EESMÄRK	Kaasavasse eelarvesse esitatakse senisest rohkem huvitavaid ideid, noored on aktiivsed nii ideede pakkumisel kui ka hääletusel, kogukonnad teevad ideede esitamisel ja kaitsmisel omavalhel sisukat koostööd.
TEGEVUSE TÄPSEM SISU	<ul style="list-style-type: none"> • Kaasava eelarve summa kasv, mis lisaks motivatsiooni. (2018. aastal tõstis volikogu summa 200 000 euroni, varem 150 000 eurot). • Noorte aktiivsem osalemine kaasavas eelarves (vt ka noorte valdkonna tegevustabelit): tutvustav video noortele koolides ühiskonnaõpetuse vm tunnis näitamiseks (kaaluda vlogijate kaasamist). • Endise Tähtvere valla elanike teavitamine ja kaasamine kaasava eelarve tegevustesse: infoüritus endises Tähtvere vallas, artikkel valla lehes. TEHTUD! • Viia jõulisemalt tartlasteni sõnum, et kaasav eelarve ei ole vaid kaks võiduideed, vaid oluline sisend linnavalitsusele. Nt kõikidest esitatud ideedest ühtne nimekiri, kus elluviidud ideede võiksid olla märgitud kaardile. • Ekspertide põhjalikum töö esimeses hindamisvoorus: järjekindlus tingimuste tõlgendamises, ammendavad põhjendused ideede väljajäämisel, uute ekspertide kaasamine. • Abi ideede esitajatele, et tulemus oleks võimalikult kvaliteetne ja huvitav: <ul style="list-style-type: none"> a. koostada ideede autoritele abiküsimused, mille järgi

	<p>saab oma idee vastavust tingimustele hinnata.</p> <p>b. Koostada väljavõtteid eelarvestrateegiast ja eelarvest ehk jagada infot, millised investeeringud on linnal ka-vas lähiajal</p> <p>c. Jagada näiteid, kui palju maksavad mingid investee-ringud.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Selleks et pakutavate ideede hulgas oleks vähem ideid, mida „linn peab niikuinii tegema“, võiks kaaluda aastaringse idee- korje korraldamist. • Volise arendused, et keskkond oleks mugavam (sõltub And- mevarast).
SIHTGRUPID	<p>Potentsiaalsed ideede autorid.</p> <p>Hääletajad, st kõik 16+ tartlased (eri tähelepanu all noored!).</p> <p>Ideedega seotud kogukonnad.</p> <p>Volikogu liikmed.</p> <p>Linnavalitsuse osakonnad.</p> <p>Ekspertidid.</p>
TEAVITUSKANALID JA DIGILAHENDU- SED KAASAMISEKS	<p>Teavitust: meedia, sotsiaalmeedia, koduleht, trükised (otsepostit- tus, tutvustavad flaietid jmt), välisreklaam (plakatid, Kaarsilla näitus, bussipeatuste vitriinid, väliekraanid jmt).</p> <p>Digilahendused kaasamiseks: Volis, koduleht.</p>
AJAKAVA	Iga-aastane projekt
RESSURSID	<p>Kaasava eelarve korraldamise ja turundamise eelarve.</p> <p>Avalike suhete osakonna töötajad</p> <p>Kaasatud ekspertide panus</p> <p>Kaasava eelarve eksperdi (eGA) tööpanus</p> <p>Andmevara (Volise teema)</p>
VASTUTAJAD	<p>ASO</p> <p>RO</p>
TULEMUSTE MÕÕTMISE INDI- KAATORID	<p>Ideede arv</p> <p>Heade ideede arv (võimalikult vähe ideid, mida „linn peab nii- kuinii tegema“)</p> <p>Elluviidud ideed (sh ka igapäevase töö käigus elluviidud ideed, mis on kaasavas eelarve esitatud)</p> <p>Hääletajate arv</p>

LÕPETUSEKS

Projekti Interactive Cities eesmärke silmas pidades on oluline pöörata eraldi tähelepanu ka sotsiaalmeedia kasutamisele. Tartu Linnavalitsuse avalike suhete osakond alustas märtsis 2018 koostööd Tartu Ülikooli kommunikatsioonimagistrantidega, kes oma praktika raames loovad Tartu linnale sotsiaalmeediastrateegia.

Detailid tegevuste elluviimisel täpsustuvad pidevalt – tegemist on ajas muutuvate dünaamilise dokumendiga, mida linnavalitsus koostöös sidusrühmadega pidevalt täiendab.

Tegevuskava koostasid Tartu linnavalitsuse erinevate osakondade töötajate ja sihtgruppide esindajatega koostöös Kristina Reinsalu (eRiigi Akadeemia e-demokraatia valdkonna juht) ja Lilian Lukka (Tartu Linnavalitsuse avalike suhete osakonna kommunikatsioonijuht).

Veebruar–märts 2018

